

1078599

F EG-11
1

BIBLIOTECA
DE
AUTORES GERUNDENSES.
PROPIEDAD DE E. C. GIRBAL.

A LA INMORTAL GERONA.

POESÍAS CATALANAS

CON MOTIVO DEL SOLEMNE ANIVERSARIO QUE ESTA CIUDAD CELEBRA
ANUALMENTE EN SUFRAGIO DE LOS VALEROSOS DEFENSORES DE LA
PÁTRIA QUE MURIERON EN LOS GLORIOSOS SITIOS DE 1808 Y
1809, EN CUMPLIMIENTO DE LA REAL ÓRDEN DE 18
DE AGOSTO DE 1817,

por

D. ENRIQUE CLAUDIO GIRBAL,

*Cronista honorario de esta Ciudad, socio correspondiente
de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona.*

GERONA.

Imprenta de Gerardo Cumané y Fabrellas.—1867.

ANF
EG-11/
1

1078599
F EG-11/1
A la inmortal Gero

AL MÀRTIR
DE LA INDEPENDENCIA ESPANYOLA,

D. MARIANO ÁLVAREZ DE CASTRO.

Il·lustre fill de granadina terra,
inclit campeó de independència santa,
per quina salvació tant ne glatiures;
perdona al trovador d' eixas contradas,
si ab pobre inspiració polsa la lira,
ferint la corda de la cara pàtria,
ja que l' assumpto es gran, y sa grandesa
l' accent li ofusca, si las mans li embrassa!...

Devant la tomba humil que tas despullas,
ufanosa ab rahó, com joya guarda,
ab nua testa de genolls se postra,
ardent admirador de tas hassanyas;
y ans que profans accents á tu dedique,
com fiel cristiá murmura sa pregària,
que Dèu benigne aculla des son trono
pera 'l repós etern de la tua ànima!...

—
¡Oh Alvarez magnànim! ombra il·lustre
que umples de gloria lo recinto hont vagas,
jo 't veig, ple de coratge, com recorres
intrèpit la ciutat qu' en tú descansa,
pus sab que 'ls màgichs noms qu' ella ne invoca,
Religió, Rey é Independència aymada,
un temple en ton cor tenen, en quals piras
jamay l' encens d' amor un punt s' acaba!...
Jo 't contemplo, enardit, per tot crusarne
quartels, temples, alberchs, carrers y plassas;
per tot arreu donar coratge al homes
y fins entussiasmar á gentils damas;

LO 5 DE NOVEMBRE.

A GIRONA.

¿Per qué te miro així endolada y trista,
noble Girona, d' inmortal recorts,
tú que alsar pots lo front enorgullida,
rica de glories y d' excels renóm?...

¿Per qué lo ressó trist dels sagrats bronzos
fereixen al ohido y á lo cor,
y ab llastimós accent de mil pregàrias
tot respira tristesa al teu entorn?...

¿Acás nova catástrofe deploras
que t' ha postrat y t' ha cubert de dol?...
¿La fam te ha fet potser sa trista víctima?...

¿La peste delma acás tos moradors?...
¿Potser las ayguas de los rius que 't cercan
amenassan cruels ta destrucció?...

¿Quins perills te rodejan y t' espantan?...
¿Quinas plagas t' arrancan eixos plors?...
¡Ah!... ja comprench... ja sé qué significa
lo funeral aspecte d' aqueix jorn;
sé que diuhen los tochs d' eixas campanas
y eixa tristesa lo que diu sé jo!...

Greu es lo dol que avuy, ciutat, ostentas,
justíssima es per cert eixa allicció;
mès si gran es lo dol, mès gran encara
es per fortuna lo recort gloriós!...

Si per ma fé... Los fets que avuy recordas
fets son de braus, de màrtirs campeons
que, libres com la terra en que nasqueren,
ans que viurer esclaus, volgueren mort!...

R. 4941

¿Y com no ferho aixís si en eixas terras
lo crit de Independencia y Religió
fóu sempre 'l lema sant de sas banderas,
fóu sempre 'l sagrat crit del espanyol?...

¿Y com no ser aixís, si era la lluyta
per defensar la llibertát, l' honor,
dos prenas que jamáy arrebatarlos
ha pogút cap tirá, cap ambiciós?...

¡Y era la Fransa, la nació altanera,
la envejosa constant de nostres llors!...
¡Necia orgullosa!... ¿No llegí en sa historia
ab sanch escrit d' eixa ciutát lo nom?...

¿No llegí que mil voltas sas banderas
arrossegadas foren per la pols,
així en eixa ciutát com en sa plana,
ja d' antichs temps, de sigles mólt remots?...

¿No sentí may parlar d' aquella empresa
tan brillant per las Barras d' Aragó,
en que un francés monarca intentá, imbécil,
donar aquest reyalme á un seu nebot;

Y ab fabulosas forsas que juntaren¹
á favor de indulgencias y perdons,
que lo Sant Pare concedí á las tropas,
los Pirineus passáren ab furor?...

Martí Quart era 'l nom del cegat papa,
Felip se deya 'l rey de trista sort,
Carles d' Aujou 'l nebot s' anomenaba
y en Pere Ters regnaba en Aragó.

Trist per cert era de Girona 'l sino,
qu' eran inmensas del francés las hosts,
mes gran era 'l coratge que sentian
los d' aqueixa ciutát, braus campeons.

Un home acostumat á las batallas,
de rassa noble y de guerrear esforços,
la defensa tenia de Girona,
demanada á son rey per gran favor.

Ab número per cert escás de forsas
vencedor se contaba en Ramon Folch,
y ben segur als enemichs espera
pus son ben adestrats los defensors!

Ja 'ls francesos n' están prop de Girona,
retrunyint per las valls sos fers udols,
que semblan, tant rugeixen de coratge,
famolenchs, carnicers, rabiosos llops!...

Sobre ella 'l francés cáu, com la llagosta
cáu en los camps, sembrant la destrucció;
mes si l' estrago portan á Girona,
en ella han de trobar també la mort!

Y aixís fou, que si aquí sa planta impura²
posá aprés de dos mesos y alguns jorns,
fou per ell més que teatro de victoria,
sepulcre de derrota vergonyós!...

Y no venceren al esforços deguentne
lo triumfo de sas armas, lluny de aixó;
que si las portas 'ls hi obrí Girona,
fóu la clau que 'ls obrí la fam tan sols!...

Lluyta semblant recorda avuy Girona,
més novella per cert, passada há poch;
més que aquella tal volta portentosa,
més que aquella potser d' excels renom!...

Que aquí de Jena, de Austerlitz, Marengo,
d' Arcole y de Friedland pel ambiciós
mústichs tornaren los llorers de gloria,
del que somiaba ser senyor del mon!...

Que aquí tomba trobá l' álga altiva
que remontant al cel l' atrevit vol,
desfallida caygué, perdent las forsas,
devant d' eixa ciutát d' eterns recorts!...

Greu es lo dol que avuy, Girona, ostentas,
grave es per cert com justa ta aflicció,
pregant sobre las cendras de tos héroes,
regant ab tendras llágrimas sos llors!...

Jo us saludo de cor, sombras preciadas
de patriótichs y mártirs campeons,
que, dant á nostra pátria gloria eterna,
Immortal fereu de Girona 'l nom!...

¹ Durant lo siti de set mesos que sostingué eixa ciutát, moriren de nou á deu mil de sos heróichs habitants.

² Segons reputats cronistas ó historyayres, las forsas que per empéndrer aque-lla crehuada (si aixís pot dirse) reuní lo monarca francés, consistian en cent cinquanta mil infants, divuyt mil sis cents caballs, cinquanta mil guardas de bagatge y quaranta mil homes encarregats de provehir lo real de forratge. Las forsas marítimas constavan de més de tres cents buchs entre galeras y táridas.

³ Romey, historiador francés, diu parlant del exércit crusat, que á son pas anaba profanant iglesias, violant monjas, assassinant sens pietat á homes indefensos, deshonorant sen compasió á tímidas donas, sequejant sens misericordia á pobles submisos, robant los vasos sagrats, los ornaments y las campanas, y fent luego un tráfic sacrílech, s' afanyaba en guanyar las indulgencias dels crusats.

Lo siti comensá lo primer de juliol de 1285 y la rendició ó capitulació de la ciutát, en forsa de la qual sos habitants eixiren ab sos caballs, armas, robas, alhajas y quant volgueren sens abús ni resistencia y ab banderas extesas; succehí lo cinch de septembre del dit any. Ans ó després de la rendició de Girona, l' enemich se entregá á tota classe d' excessos y profanacions, succehint llavoras, segons conta la piadosa tradició, lo famos miracle de las *Moseas de Sant Narcís*, quin sepulcre profanaren, las quals causaren un verdader estrago en l' exércit francés, veyentse obligat á abandonar poch després la ciutát, y morint lo mateix rey Felip avans d' eixir de Catalunya.

y ara al soldat manant, ó bè ara al poble,
disposicions donar sempre accertadas,
al perill, lo primer, volar intrèpit,
de foch patriòtich plenas tas paraulas!...

Ara arengant als uns per la defensa,
ara al combat anant, serèna l' ànima,
mostrant á tots qu' es ben honrós perirne
com bons, lluytant per la comuna pàtria;
y á las bretxas pujant, lo pit defora,
dessobre dels marlets de las murallas,
esperar al francés ferm é impassible,
en Dèu confiant y en la segura espasa!...

Y 'l tro contínuo dels morters que gitan
la destrucció y la mort ab la metralla,
y 'ls sagrats bronzos quinas veus atronan,
y 'ls incendis que arreu per tot esclatan,
y 'ls tochs de las trompetas de las tropas,
y las caixas que aixordan y atabalan,
es com música dolsa de una festa
que á los patriòtichs cors encara inflama!...

A dojo plouhen balas, cáuhen bombas,
reventan ab estruendo las granadas,
estrango y dol sembrantne, com si fossen
de la Mort la implacable y fera dalla;
mes res vól dir aixó pera 'ls que volen
abans que tot la independència santa,
que alló n' es pluja que bateja al héroes
que guanyan del martiri hermosas palmas!...

Y encara 'l trist que mor entre torturas,
aprop de sos volguts fillets de l' ànima,
ab fe 'ls ànima, que sufrescan penas
abans que del francés sia la plassa;
y 'ls pobres noys, á qui la fam apurala,
y á qui las forsas ja del tot s' acaban,
acceptant lo llegat, cridan com poden:
Visca Espanya, germans, mória la Fransa!...

Fins la verge ignocent qu' en la clausura,
apartada del món, la vida passa,
del foch participant qu' en tots impera,
ja que Dèu posa al cor l' amor de pàtria;
fabricantne cartutxos, sachs de terra,
y venas y desfilas per las nafras,
las áligas altivas del Imperi
espera ab gran dalé véure' aixaladas!...

Y tot per tú, campeó fort é indomable
de la mès gran y justa de las causas;
y tot per tú, adalit, que comunicas
esfors al pit, en mitj de la desgràcia;

y tot per tú, que demostrar sabéres
que sempre fou est poble de la Fransa
enemich, que opressió may ne tol-lera
de ambiciosos senyors, de gentes estranyas!

Mes ¡ay!... No 't recordáres qu' en la terra
també 'ls héroes són homes, també acaban;
y 'l bras y 'l pit, qu' en va domar volgueren
los contínuos fatichs de las batallas,
desbaratar pogué fera dolència
que 't postrá sus lo llit, ab pena amarga,
com si Dèu, ja eternit per tantas penas,
al cel volgués pujarte per la pagal...

Sabut aixó per l' enemich, ab joia
aixampla luego de son cor las alas,
y per cert ab rahó, que sòls d' eix modol
dins Girona posar podrà la planta;
y ja entrar pót en ella, en hora bona,
qu' enrunas y no més veurá apiladas,
y en lloch de moradors que l' espaventen,
espectres ne creurá llurs ombras vagas!

Faltantne poch després als drets de guerra
y á las lleys pera 'ls homes més sagradas,
com presoner de guerra se 'n duguéren
á un malalt que anguniós, trist, febrejava;
per qu' en tot més gloriosa de sa vida
fós pera 'ls vius després la recordansa,
per qu' en tot vilipendi, escarni, oprobio
y vergonya 's trobás, en tal infàmia!

Moríres á la fi... ¿Cóm fou?.. ¡Se ignora!...
Aquell que tot ho vèu ab sa mirada,
de ta mort lo misteri incompreensible
lo secret allá dalt lo cel ne guarda;
y vulla, pera sort d' aquells ministres
que ne prenguéren part en tal hassanya,
que fós ben natural ta mort sentida
pera escapar á la Justícia santa!

¡Dorm en pau ¡oh guerrier! quina memòria
será tostemps pèls bons ben respectada
y quín exèmples seguirán los héroes
que emprengan la carrera de la fama;
dorm en pau, y Dèu vulla que tas gestas,
revestidas en tot de fe cristiana,
t' hajan guanyat en esta trista vida
en l' altra eterna la immortal gaubansa!

